

Fjerde søndag i advent 2024

Salmer: 78, 90, 91, 72, 93

Kom, Herre Jesus. Amen.

Es 52, 7-10, Fil 4, 4-7, Joh 1, 19-28

Hvordan viser Herren sig? Se, det er endnu ikke åbenbaret, for Johannes siger: *»Midt iblandt jer står én I som **ikke** kender, som kommer efter mig.«* Man kan sige, at det er et billede på adventstiden, hvor vi venter Messias, men vi kender ham endnu ikke, ved ikke, hvordan han vil vise sig for os. Og det gør vi jo så alligevel, for alle ved, at til jul gæster Herren jorden som et lille barn. Det er en meget risikabel måde at kontakt med mennesker på, for vi ved, at ikke alle er rare og finder glæde ved små børn. Menneskeheden er således en ørken, som Johannes råber ind i, det er den ørken, Jesus kommer til, den ørken kan være i os som folk, og som de individuelle mennesker, vi er. Jeg vil derfor fortælle om en ørken, der begyndte at blomstre, og selv

om eksemplet er fra litteraturen, er det så realistisk, at det nok kan tjene som eksempel:

»Der bodde en underlig gråsprængt en / på den yderste nøgne ø; /- han gjorde visst intet menneske mén / hverken på land eller sjø; / dog stundom gnistred hans øjne stygt,- / helst mot uroligt vejr,- /og da mente folk, at han var forrykt, / og da var der få, som uden frygt / kom Terje Vigen nær.«

Sådan indledes Henrik Ibsens storslåede digt om Terje Vigen, og vi skal høre Terjes historie: Han var i sin tidligste ungdom vild og drog til søs i mange år. Da han atter vendte tilbage til sin bygd i Norge, var hans familie død, og stort set ingen kendte den nu flotte og kraftige karl, der var draget ud som en splejset yngling. Terje var måske nok ked af at være ene i verden, dog ikke ret længe, han giftede sig, men ægteskabet passede ham ikke, han følte sig fanget; han blev så hjemme en

vinter, derefter trak havet igen, Terje drog atter ud og efterlod konen i deres lille hytte.

Da han kommer hjem efter mange måneder, kigger han ind ad vinduet; dér ser han sin kone sidde og sy, og i en vugge ligger en fin lille pige, hans pige, og dét ændrer med ét slag Terje. Den lille Anna, som hun hedder, får alt det gode og milde frem i ham, han kan aldrig blive træt af at vugge og lege med den lille, og sådan kommer der alvor og glæde ind i hans liv.

Lykken varer dog ikke længe; Danmark-Norge kommer under Napoleonskrigene i konflikt med England, der tager vor flåde. Englænderne patruljerer derefter i de fælles farvande, og forbindelsen til Norge brydes. I Norge kommer der hungersnød, men Terje, der er en stærk og driftig mand, sejler i jolle til Skagen og køber byg til sig og sine. Da han på tilbagevejen ser Norges kyst, er han tæt på at bryde ud i en tak til Gud, men i det samme dukker en engelsk skonnert op, og selv om Terje roer, så blodet flyder af neglene, selv om han beder til

Gud for sin familie, så lykkes det englænderne at kapre hans båd, som de sænker med dens dyrebare last: Kornet til familien derhjemme.

Således tilfangetagen føres Terje frem for en ung sø-officer, som han ydmyger sig for ved at kaste sig på knæ og bede for sit og sin families liv. Men officeren, en ung lord, og hans folk, ler bare ad ham, Terje bliver kastet i fængsel og bliver først frigivet fem år senere, da Danmark slutter fred med England, og Norge bliver svensk. Da er Terje blevet gråhåret, indesluttet og duknakket, han kommer hjem til sit hus, men der bor nu nogle andre i det. Konen og datteren bukkede under for sulten, de havde fået »*en fælles grav af kommunen i fattigfolks jord.*«

Terje synker hen i bitterhed; han ernærer sig som lods på den yderste, nøgne ø, betragtes som en særling, og folk frygter ham til tider, for især når brændingen er slem, så lyner hans øjne – som vi hørte - af had.

Så en nat kommer en engelsk yacht i havsnød, og Terje må ud at redde de ombordværende. Det er en engelsk lord med kone og datter, og Terje genkender med det samme officeren, der havde ofret ham og hans familie så let for mange år siden. Terje får dem over i sin båd, og slår i det samme åren i bunden af den (det var sådan, englænderne havde gjort med Terjes jolle), så den begynder at tage vand ind og synker. Ladyen knuger sit barn og skriger i angst datterens navn: Anna. Da giver Terje sig til kende, han gør lorden klart, hvilken ugering, han øvede i sin tid, og parat til at smide lordens hustru og barn over bord skriger Terje: »*Alt mit du holdt i din hånd, og du slap det for ros*«. Da ydmyger lorden sig for Terje, og med ét sker der noget med den gamle; han sætter blidt barnet ned og kysser det, og han får familien bragt sikkert i land.

Terjes bitterhed og had er med ét udslukt; i stedet råder kærligheden og tilgivelsen hos ham, og derefter kendes han på sit lyse sind. Og Terje takker Gud for, at det gik, som det gik.

Ibsens digt ender ved Terjes grav; Et sort bræt med hans navn malet i hvidt, pryder graven med stift og stridt græs omkring, »*men med vilde blomster iblandt*.«

Terjes liv var en ørkenvandring, der var ingen mening med de tilskikkelser, der faldt over ham, og i mange år var han borte fra Gud, drevet bort af sin ulykkelige skæbne, ind i hadets mørke. Og hvor man forstår ham! Hvem ville vel reagere anderledes? Alligevel ender det med, at Gud finder Terje, derude, hvor havet er vildt og brutalt, og hvor han holder et andet menneskes liv i sin hånd, dér kommer tilgivelsen, kærligheden til ham, dér finder han endelig fred. Ja, midt iblandt jer står én, som I ikke kender: For Terje Vigen blev det lille Anna, et barn, som var den eneste af de ombordværende, der kunne tale til hans hårde og kolde hjerte.

Hvordan giver dette digt nu svar på evangeliet? En stor del af Terjes liv var en ørkenvandring, det var Johannes Døberens også; det siger han ovenikøbet selv. Hans gerning gav nærmest ingen mening. Alligevel bliver

Johannes ved med at råbe i ørkenen. Det kan man tage meget bogstaveligt, for han holdt jo til derude, men man kan også se på, hvem det er, han råber til, og det er alle dem, der alligevel kommer ud til ham, dem, der venter noget særligt, noget bemærkelsesværdigt, men som ikke forstår ham. Han er blot én af mange, de lytter til. Og sådan råber Johannes i en ørken af folk, der ikke begriber, hvad hans gerning egentlig er. Måske ved han det knap selv, men Gud har befalet ham, at han skal bruge sit liv på at bane vejen for Kristus. Johannes skal gøre mennesket begribeligt, at dets synd er så stor, at der ikke er noget, det kan gøre for at gøre sig fortjent til Guds frelse, andet end omvende sig og gøre sig rede til at modtage ham, når han kommer. At omvende sig vil i Johannes' øjne sige, at man erkender, at man ikke kan håndtere synden, at man ikke af sig selv kan vende sig mod Gud. Gud må komme til os.

Det er et budskab, man ikke bliver populær på, og hvad der var værre, Johannes anede ikke engang selv, om han ville få resultatet af sine anstrengelser at se. Alligevel

blev han ved, ensom råbte han i ørkenen. Der var ingen anden mening med Johannes' liv, end at Gud havde bestemt sig for, at sådan skulle det være. Og Johannes' liv endte med døden for en andens hånd.

Men til det sidste blev han ved med at fortælle om ham, der stod midt iblandt dem, som de ikke kendte, og hvis skorem, Johannes ikke var værdig til at løse.

Vort liv har ingen anden mening, end at vi skal leve det. Vi behøver ikke at have oplevet så voldsomme ting som Terje Vigen eller Johannes Døber for at forstå følelsen af afmagt og gudsforladthed. Der sker hele tiden ting, der forekommer os meningsløse, f.eks. når et julemarked med glade, forventningsfulde mennesker bliver torpederet, som det skete i fredags.

Vi må gerne blive vrede, det vil faktisk være godt, hvis vi bliver det, for vrede er forudsætningen for handling, men gribes vi af fortvivlelse, så lurder faren for, at vi fjerner os fra Gud; at vor egen afmagt, vort had eller bitterhed tager magten fra os, og at vi på den måde

ødelægger ikke blot vort eget, men også andres liv, enten fordi vi giver op, eller fordi vi kommer til at gøre noget uretfærdigt for hævnens skyld, sådan som Terje Vigen var ved at ødelægge lordens families liv. Og da skal vi vide, at der står en iblandt os, som vi i vort mørke ikke kender, og hvis skorem, vi ikke er værdige til at løse. Om få dage skal vi høre, hvem han er: Et lille barn, ham, der skal være vor frelser, ham, der som menneske har taget del i vort liv i glæde og sorg, ham, der har udstået vort had, men som har overvundet hadet og den død, der følger af det. Hans fødsel skal vi høre om, til han kommer igen, og da skal vi være sammen med ham og vore kære og vide, at dér er godt at være. Det er i dette håb, at vi fejrer advent, det håb der gør, at nok kan vort liv som græsset på Terjes grav være vildt og stridt, men der gror vilde blomster iblandt. Ja, der fødes os en frelser julenat, og ørkenen skal blomstre.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig

Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.

Amen